

VRANOV

ZPRAVODAJ ZASTUPITELSTVA OBCE VRANOV 2/2005

Výročí konce II. světové války

V letošním roce si připomínáme 60. výročí konce poslední celosvětové války, která přinesla nejen přes 55 miliónů lidských obětí, ale vedla i k zásadním společenským změnám v Evropě.

Věnujme proto krátkou vzpomínku na tyto události, uchované v dobových kronikách a zápiscích našich spoluobčanů.

Ing. Marek Juha, starosta
Ing. Kateřina Jetelinová, místostarosta

VZPOMÍNKA KRONIKÁŘE

Vzpomíná kronikář pan Jaroslav Nedoma st. na dobu osvobození

Na letošní rok 8. – 9. květen nám připadne událost, kdy si celý svět a hlavně Evropa připomene již 60. výročí ukončení II. světové války (1939 – 1945), která přivodila tolik lidských obětí jako dosud žádná jiná. Vedle mnoha miliónů mrtvých to byly další milióny, kteří tuto strašnou válku prožívali v bolestech a utrpení ve svém životě i po jejím ukončení. Věřme tomu, že si chceme připomenout právě tu radost z míru i našeho osvobození. Dosud žijí v naší zemi a také u nás v obci Vranov starší občané, (senioři), kteří si tuto událost dovedou živě představit a také o ní vyprávět. Myslím však, že je více těch našich občanů, kteří se narodili po roce 1945. Tak tedy ať moje vzpomínání je pro obě generace a necht' ji přijmou s pochopením.

Nejdříve začnu za sebe. Dne 9. května 1945 mi bylo sedm roků, tři měsíce a dva dny. Jak jsem to tehdy viděl a vnímal já a co si dnes z toho pamatuji. Bydlel jsem v domě č.p. 48 na dolním konci obce. Události, které popíší, jsou tak zřejmě ze dnů 20. dubna – 9. května 1945. Především musím podotknout, že jsme nechodili do místní školy, poněvadž tam dováželi zraněné německé vojáky na ošetření. V jednom dni jsme byli u schodů, které vedou na náměstí u kostela, a pozorovali jak pochovávají německého vojáka u hřbitova.

Tehdy sloužil starý hřbitov u kostela a vojáci při pohřbívání vystřelili salvu do vzduchu. Po Vranově se pohybovalo dosti německých vojáků. Docházel jsem také do domu č.p. 26 (dnešní budova firmy KOBRO), kde můj strýc, pan Tomáš Balabán, měl hospodářství. Pokud si pamatuji, snažil se péci chléb pro občany. Těžko se však sháněla surovina – mouka. Já tu chodil k babičce Čihákové, která tu také žila. Zde mi jeden německý voják dával cukr a hladil po hlavě, říkal, že prý má doma také syna. U těch Balabánů jsem také viděl, jak Němci zastřelili krávu (snad Pohorských, č.p. 18) a vařili z ní guláš pro Němce. Měli tu polní kuchyni u pekárny. Tehdy jsem nevěděl, co je to polní kuchyně, ale nějaké zařízení pro vaření jsem vnímal.

Z blízkého města Brna doléhal válečný zvuk z výbuchů. Nad hlavami nám rachotily dělostřelecké granáty. Vzpomínám si také, že jsem byl u Holoubků (příbuzní) na Kateřinské ulici č.p. 103 a z jejich okna jsem viděl jak na „Kozlovcích“ z dělostřelecké baterie šlehají ohně z hlavní děl, které odstřelují Brno.

Na den, kdy na Opletalův dům č.p. 68 padla bomba, si také pamatuji. Byl zřejmě večer, poněvadž jsme svítili doma petrolejkou (lampa). V jednu chvíli jsme slyšeli zvuk letadla a na to výbuch a následovala tlaková vlna. V našem domě v chodbě vypadly zadní dveře ke stráni a od stropu odpadl lustr. Byli jsme zděšení a šli se schovat do sklepa ve stráni. Otec můj po chvíli šel po schodech na stráž, aby zřejmě zjistil situaci. Dále si pamatuji, že druhý den jsem doprovázel otce a šli jsme po cestě od kostela dolů (byla nad naším domem směrem dolů ke kapličky, kolem Kubešových č.p. 47 (dnes Klimeš) ke studýnce a na hlavní silnici. Z domu Opletalových, který byl vlastně 80 – 100 m od našeho, jsem viděl jen hromadu sutin. Na stromech (ořechy) v zahradě Kudlových č.p. 3 (dnes Rohlínkovi) a na zahradě Drtilových č.p. 61 (byly výbuchu nejbliže), že větve jsou obaleny jakoby peřím. Další mou pozornost upoutal zvláštní puch (zápach), který bylo v tomto prostoru cítit. Na Drtilově domě směrem k Opletalovým chyběly křídlice (krytina) z poloviny střechy. Později jsem se dozvěděl, že ještě v noci zachránili muži z dolního konce z rozvalin kuchyně živého syna Opletalových – Mirka. Ještě dopoledne naložil tatínek na trakař deky a peřiny (pokrývky) a odebrali jsme se celá rodina k pobytu do lesa. V lese – „Za Šraňkem“, v dolíčku k potůčku a studánce otec zbudoval v zemi úkryt. Kolik dnů jsme tam byli si nepamatuji. Víím jen, že před osvobozením už jsme bydleli zase doma.

Jeden den jsem viděl, jak letadlo shazovalo papírová psaní (dnes letáky) a na nich byla výzva ke kapitulaci německé armády. Na den osvobození naší obce si vzpomínám, že jsem stál s maminkou a dalšími lidmi z dolního konce u transformátoru na křižovatce u Šebelových zřejmě v odpoledních hodinách a mávali jsme na naše osvoboditele, kteří projížděli kolem nás po silnici z Březiny a u Šebelových odbočovali na Šebrov (Blansko). Vnímal jsem tehdy, že jsou to Rusové (Rudá armáda), seděli na vozech taženými koňmi, spolu s voj. výzbrojí. S úsměvem a mávnutím opětovali naše uvítání. V té chvíli jsme prožívali snad největší radost hlavně z toho, že skončila druhá světová válka.

Další poválečné zážitky nebudu uvádět, ale přece na něco vzpomenu. Mezi domy, okolo obce i v lese, leželo spousta min a munice i německých vojenských helem. A my kluci jsme si je sbírali, starší hoši je přebarvili na ruské a začali jsme si hrát na vojáky a válku. Kasárna byla v našem tzv. mlatě (budova vedle domu, kde se kdysi mlátilo ručně cepy obilí). Takže i naše dětství ovlivnila válečná psychóza, ve které jsme tehdy žili.

Jaroslav Nedoma st.

VZPOMÍNKA NA KONEC II. SVĚTOVÉ VÁLKY

Na závěr válečných let vzpomíná pan Jiří Skoupý

Dny na přelomu měsíců dubna a května před 60 lety byly pro obyvatele Vranova plny napětí a očekávání.

Válka se nám pomalu přibližovala, zažili jsme přelety svazů amerických bombardérů - létající pevnosti, v srpnu roku 1944 pak nálet na Kuřim a Líšeň. O hrůzách války jsme se také dozvídali od mladých spoluobčanů, kterým se podařilo uprchnout z totálního nasazení z Německa, jeden z nich zažil dvoudenní nálet na Drážďany.

Dojal a zneklidnil nás také osud obyvatel sousedního Ořešina, které zfanatizovaní němečtí vojáci při ústupu z Brna vyhnali z domovů.

Ze zpráv tisku a rozhlasu, zejména z Londýna a Moskvy jsme sledovali průběh válečných operací. Druhá světová válka se blížila ke svému konci, většina Německa už byla obsazena, na západě rychle postupovali Američané, od východu pak Rudá armáda. 25. dubna se obě armády potkaly na řece Labi. Německo stálo před porážkou. Na území bývalého protektorátu, tj. v Čechách a na Moravě, byla mohutná skupina armád pod vedením maršála Schörnera a jeho vojska pokračovala v nesmyslném boji.

Sovětská armáda už byla na jihu Moravy a rychle se blížila.

V průběhu měsíce dubna se na Vranov nastěhovalo kolem tří set uprchlíků z Brna a okolí, byli ubytováni po domech, někteří našli útulek v knížecí hrobce či na faře. Zároveň také přitáhli němečtí vojáci, asi dvě roty divize „Hirsch“. Ti se bezostyšně usadili v domech, koně ustájili, kde se dalo. Pár dní tu byly dvě baterie děl, ty ale Rusové brzy objevili a tak se z Vranova ztratily. Děla stála na poli za domem č.p. 150 (Machatkovi). Zásobování obce bylo velmi svízelné, ke všemu byl později vypnut elektrický proud. Každý měl doma nějaké zásoby, přesto se hodně vděčilo pekaři T. Balabánovi, který pekl chleba i v nejtěžších podmínkách.

Ve škole zřídili Němci lazaret, ošetřovali v něm raněné z fronty u Soběšic i od Blilovic. Mrtví Němci byli pochováni ve společném hrobě kus pod zdí starého hřbitova, bylo jich tam pohřbeno 24 a díky farnímu úřadu jsou známá i jejich jména. V roce 1998 byly jejich ostatky exhumovány a odvezeny.

Koncem dubna skupina „Wehrwolfů“ – Vlkodlaků ukryla někde pod Vranovem (snad v „Havláskově koutě“ zbraně a výbušniny, určené pro záškodnický boj v týlu Rudé armády. Později jeden z nich úkryt prozradil a výzbroj byla zlikvidována.

Ještě 24. dubna byl poměrný klid, do kostela a z kostela šel pohřební průvod s hudbou. Den na to začal útok na Brno. Vzdušný prostor zcela ovládla ruská letadla, létala ve dvojicích, dokonale hlídala provoz na silnicích a cestách, bleskově útočila na vše podezřelé. Veškerý provoz se zastavil.

Tento den jako první oběť války z vranovských občanů zemřel sedlák p. František Bauer z č.p. 36, asi 14 dní před tím byl těžce raněn při náletu na Brno, jeho povoz dostal přímý zásah.

27. dubna bylo Brno dobyto, fronta se pak ustálila

Sověští a rumunští vojáci byli na konci Řečkovic, v Mokrém Hoře, před Soběšicemi, v Bílovicích a Říčmanicích.

V továrnách v Adamově a Kuřimi se už skoro čtrnáct dnů nepracovalo a Němci začali ničit stroje a zařízení. Někteří „dobráci“ využili situace a rabovali a odnášeli, co se dalo, hlavně elektromotory, dokonce odnášeli i židle.

Skoro každou noc létalo ruské letadlo, dvojplošník, ten dokázal několik minut letět bez motoru, jen tiše plachtit. Toto letadlo 27. dubna o půl desáté večer ve snaze zničit radiostanici umístěnou v domě č.p. 47 shodilo 3 bomby.

První vybuchla pár metrů od jižní zdi kostela a mnoho škody neudělala. Druhá ale naplno zasáhla dům č.p. 68 majitele Františka Opletala. Následky byly strašlivé. Dům byl zcela zničen a na místě tu zahynulo 11 žen, uprchlic z Brna a dvouletá Jaruška Opletalová, její čtyřletý bratr Miroslav zůstal zázrakem nezraněn. Rodiče naštěstí nebyli doma.

Třetí bomba padla mezi domy č.p.3 a č.p.47, škody byly malé. Tato událost dala popud k tomu, že se několik vranovských rodin uchýlilo do okolního lesa a tam si vykopali v zemi „bunkry“. Nebo si postavili přístřeší z klád a chvojí. Dodnes můžeme na několika místech vidět zbytky bunkerů.

Vesnici zasáhlo také několik dělostřeleckých granátů, ale škody byly malé, dům nebyl zasažen žádný. Také padlo několik leteckých pum. Také jeden granát vybuchl na silnici před domem č.p. 15, dlouho tam zůstalo pokřivené a prodávavělé zábradlí – „parangl“. Další granát padl do tzv. Sehnalových žlíbků, východně od domu č.p. 28.

Bomba menší ráže se zabořila do zahrádky pod okno domu č.p. 1 naštěstí nevybuchla a zneškodněna byla až 10. května. Další, větší bomba explodovala na louce pod křížem na dolním konci vesnice.

K další tragické události došlo 3. května, toho dne Sověti ostřelovali německý tank ujíždějící přes Útěchov. Jeden granát zasáhl dům č.p. 137, ten tehdy patřil k Vranovu. V domě zahynuli majitel domu Jindřich Kuchta a dva uprchlíci z Brna.

5. května začal konečně ústup Němců, největší odsun byl v noci ze 7. na 8., května. Němci pálili a ničili vše co nestačili vzít s sebou a odcházeli směrem Šebrov, Lipůvku a dál na Tišnov či Svitavy. Přes sousedící Šebrov od 7. května až do dopoledne 9. května ustupovalo ohromné množství německých vojsk, byl to nepřetržitý proud pěších, povozů, aut a obrněných vozidel. Ustupovali od Vyškova a Blanska směrem na Lipůvku. Stejnou cestou se pak 9. května až do 11. května přesunovala sovětské a rumunská vojska.

8. května podepsalo Německo bezpodmínečnou kapitulaci, vojska měla složit zbraně, kdo si ponechal zbraň, byl považován za záškodníka.

Devátého května toho roku byl překrásný jarní den, obloha téměř bez mráčku. V obci byl poměrný klid, každý s napětím očekával příští události, situace byla vážná. Sem tam projel německý voják na motocyklu či na koni. Krátce před polednem přijel od Lelekovic lehký německý tank jen se dvěma vojáky. Ti říkali, že od Jehnic postupují Rumuni na Lelekovice a že jsou Rusové už mezi Olešnou a Kateřinou. Tank potom odjel k Šebrovu.

Němci už předem nařídili a podminovali krásné stromy po obou stranách silnice k Útěchovu, v místech od hřbitova až ke školce. Ty stromy pak po poledni vyhodili, kmeny popadaly na silnici a byla tu neprůjezdná bariéra dlouhá asi sto metrů. Marná byla snaha několika odvážlivců tomu zabránit.

První sovětští a rumunští vojáci přijeli na koních a povozech kolem třetí hodiny. U zátarasů zastavili, asi jedna četa se dala lesní cestou od školky k Chlumského hájence a došla po půlhodině na dolní konec vesnice. Ostatní začali opatrně obcházet zátarasy.

Když dojeli na koních na kraj lesa do míst, kde dnes stojí památník, byl jeden z nich zasažen střelami z kulometu a těžkému zranění podlehl. Tak ctili Němci příměří!

Kulomet byl asi u myslivny nebo na cestě před dnešním Dětským domovem. Němci potom hned utekli přes Žižkov. Prchali k Šebrovu a Lipůvce. Ta už byla obsazena a tak byli zajati, bylo jich něco přes 20. Podle jiných byli zastřeleni jako záškodníci .

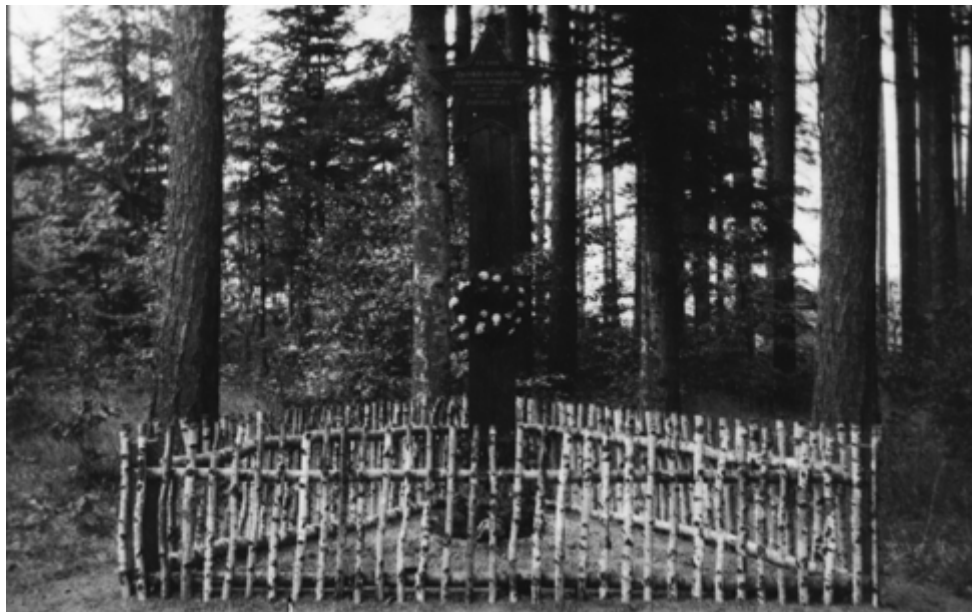
Před čtvrtou hodinou byli sovětští a rumunští vojáci ve vesnici. Lidé je s radostí a nadšením vítali a objímali. Vojáci byli v jednoduchých, zaprášených uniformách, měli jen pušky, samopaly a kulometry "Maxim". Lidé je vítali jako osvoboditele, všechny ovládl pocit štěstí a úlevy z prožitých útrap. Šťastní byli i vojáci, že se dožili konce války a že se brzy vrátí domů. Mnozí z nich museli ujít tisíce kilometrů, než došli do Vranova a přinesli mír a svobodu. Jeden z nich tu položil život. Nikdy na to nesmíme zapomenout!

Vranovští hned začali s odklizením pokácených stromů a v krátké době byla silnice volná a hned po ní začala projíždět sovětská a rumunská vojska směrem na Šebrov a Lipůvku. Mrtvého rudoarmějce odvezli jeho druhové stejnou cestou až do Letovic, odkud pak byl převezen na ústřední hřbitov do Brna. Bohužel nikoho nenapadlo zjistit jeho jméno a tak přes veškerou pozdější snahu nám tento hrdina zůstal neznámý. Na místě, kde padl, byl postaven jednoduchý dřevěný památník, v roce 1973 byl zbudován nový i pro oběti II. světové války z řad občanů Vranova. Památník je z kamene z Babiho lomu a je postaven podle návrhu Ing. Arch. Josefa Opatřila.

Vranov byl ušetřen větších válečných událostí díky tomu, že ležel v tzv. zemi nikoho, v několikakilometrovém pásmu na ose Hostěnice – Tišnov, které oddělovalo 40. sovětskou armádu operující na severu od 53. armády na jihu.

Začal mírový život, všude bylo plno elánu a chuti do práce. V obci byl ustanoven Místní národní výbor, jeho prvním předsedou byl na veřejné schůzi zvolen pan Karel Řeholka z č. 5. Národní výbor začal ihned pracovat, bylo nutno zajistit německý majetek a toho bylo v obci dost. O bezpečnost se staralo 16 členů „Revoluční gardy“ a i ti měli co dělat, vlaky z Prahy a Svitav dál nejezly než do Blanska a Vranovem po mnoho dní procházely spousty lidí různých národností, vězni z koncentračních táborů, totálně nasazení apod.

26. května projel obcí prezident Beneš s chotí Hanou a doprovodem, kolona jela do Blanska, odkud pak vlakem do Prahy. Trasa cesty byla původně stanovena z Brna přes Lipůvku, tak jen několik našich občanů prezidenta vidělo.

Dalo by se napsat více. V těch dubnových a májových dnech prožili mnozí naši občané dramatické chvíle, mohli by vyprávět, jak s obtížemi se zajišťovala porodní bába, jak museli bydlet ve sklepech a kůlnách, zatím co Němci se roztahovali po domě, jak se konal pohřeb v noci, s jakými obtížemi se převážel těžce nemocný do nemocnice do Brna, jak málo využili vykopaných bunkrů, když kolem vybuchovaly granáty, jak se z nenadání ocitli uprostřed náletů sovětských letadel, která útočila na Němce pochoduující po silnici, byly to desítky příběhů a zážitků, na které se nezapomíná.

I na poslední den války, na den osvobození, má každý jiné vzpomínky. Ten den nebylo radno se zdržovat venku, každý zůstal doma se svou rodinou a tak bylo možno sledovat průběh událostí jen ve svém nejbližším okolí.

Hodně je těch, kterým zůstala v paměti chvíle, kdy toho devátého května odpoledne přišel do domu mladý sovětský voják se samopalem a ptal se: „German nět?“, někde se trochu občerstvil a šel dál.

Nám vranovským válku připomíná jen kráter po letecké bombě, můžeme ho vidět na loučce v zátočině silnice kousek „pod Matyldou“ na druhé straně potoka, původně byl asi metr a půl hluboký a průměru skoro tři metry.

Mnohým nám, kteří jsme se dočkali konce strašné světové války a zažili ty šťastné chvíle osvobození od německé okupace, už nikdy nekvetly šeříky tak krásně, jak nám kvetly v těch májových dnech před šedesáti lety.

Jiří Skoupý

ÚRYVKY Z KRONIKY OBCE VRANOV

Zápisky kronikáře pana Metoděje Drexlera

Jedná se o neupravený opis úryvků z textu kroniky obce Vranov, kde je popisován celý rok 1945. Opsat do zpravodaje celý půlrok roku 1945 by bylo velice obsáhlé, proto jsme se rozhodli uveřejnit zajímavosti a zlomové události tohoto roku.

Před vánoce byly na Útěchově spuštěny padáky, asi z anglických letadel. Celkem 30 jich bylo. Bylo tam vše od čokolády, zbraně a vysílačky. Tamější hajný a jiní to museli oznámit a ráno to z Brna Gestapo vše sebralo.

Nový rok začal při velké jakési tajné radosti, třeba novoroční poselství Emila Háchy nechávají nás chladnými, co se týče vítězství, neboť naše letadla nikde, zato jest stálý poplach.

Z 15. na 16. ledna 1945 měli v myslivně u Buchlovských hosty. Přišli s večerem. Rozbili telefon, vzali zbraně a potraviny dali poukázky, pili a jedli až do 12 hodin. Potom šli k řezníku Sehnalovi a vzali maso. Byli to partyzáni.

Začátkem března partyzáni navštívili vilu Gestapáka Sonka. Vše rozbili, hledali zbraně, něco vzali s sebou. Ráno o 4. hodině kronikář jde do práce, viděl udupaný sníh, tož jich muselo být aspoň 40. U myslivny stál vysoký civil, vysoké boty přes plece karabinu a ptá se mě a dcery, kam jdeme. Po mé odpovědi, že do práce mě prohlédl a šli jsme dále. Domovník u Sonka pan Tomášek musel vše říci. Sonek hrozí Vranovu, že si to odnese. Máme dodat rychle 7q obilí, jinak budou prohlídky.

Je zde 12. duben - rozklad. Je slyšet hřmění děl od Vídně. Bleskem asi 10.30 hod přilétli Rusi, tmavá menší letadla. Brno jest vyřízeno. Zastavují se továrny, nejde elektrika, vše z Brna se stěhuje jako šílené na vesnice, hlavně Němci. Vranov je plný uprchlíků. U kronikáře jest 11 lidí. Noví a noví se valí a alespoň pod kůlnou chtějí spát.

22. dubna začalo dobývání Brna. Vranov jest v leteckém ohni, střepiny od bomb sviští vzduchem Padá sem mnoho střel z dalekonosných děl ruských, někde za Brnem stojí. Chodíme se dívat na rozhlednu na Zavíráku v noci na bombardování Brna.

29.dubna Brno padlo. Vranov i okolí je plný vojska, hlavně dělostřelectva. Jsou umístěny v obci nad kostelem, u Babího lomu, na cestě ke Sv. Kateřině a jinde též. Každý má v domě vojáky, auta i koně. Bojuje se u Soběšic, se střídavým štěstím. Pupy padají stále na pole do zahrad. Jedna v noci spadla pod kostel. Na dům pana Opletala. Dům č. 58 jest úplně smeten z povrchu a dcera Opletalů je mrtva, syn zasypan, ale nic mu nebylo. V domě bylo 10 uprchlíků z Brna, všichni byli rozmetáni kolem domu. Bylo to děsné. Ve škole jest červený kříž, mrtví Němci se pochovávají u hřbitova vedle zdi. Lidé utíkají na faru do hlubokých sklepů, jest jich tam namačkáno několik set. Řídí vše farář velice dobře. Vaří jim tam kávu a jiné věci.

V myslivně je tzv. „Hirsch divizion“ (Jelení divize). Velitel generál - maršál Schreinert - bydlel v domě primáře Horáka a u Vichra. Bylo zde více generálů, ráno chodili do Sonkovy vily na porady. Na Žižkově jest dělostřelecký pluk. Na Vranově jest stále stanné právo. Místní velitel v myslivně řekl, že každý, kdo bude od 21. hod do 5. hod přistižen mimo dům, bude namíste zastřelen.

Přiblížil se 8. květen. Němci dostali rozkaz v noci odtáhnout. Vše po sobě pálí, hoří auta vozy a jiné věci. Vše spálili a v noci celý pluk dělostřelecký zmizel. Zůstali jen jednotlivci. To byla ráno po nich pohroma, vše rozbito, spáleno, rozkradeno.

V noci z 8. na 9. přišli Ruští vojáci – hlídky. Ráno 9. května již bylo po hrozné palbě ticho. Před polednem se přihnali Němci na motorkách a za myslivnou vyhodili do povětří asi 150 stromů, které pak ležely přes sebe na silnici. 6 Němců složilo kulometry asi u konce Žižkova a vypálili několik ran namířených na začátek lesa nad myslivnou. Zasáhli Ruského důstojníka, který padl na kraji lesa – jest tam památník postaven.

Vranov dobyli 9. května 1945 bratři Rusové a spojenci Rumuni. V knize zapsáno – překlad:

9. května 1945

27. pluk rumunské pěchoty, přišel jako první do vesnice Vranov a vypudil Němce a osvobodil slovanský národ z útlaku Němců. Naši slovanští bratři jsou opět svobodní. Velitelství 27. pluku rumunské pěchoty.... podpis...

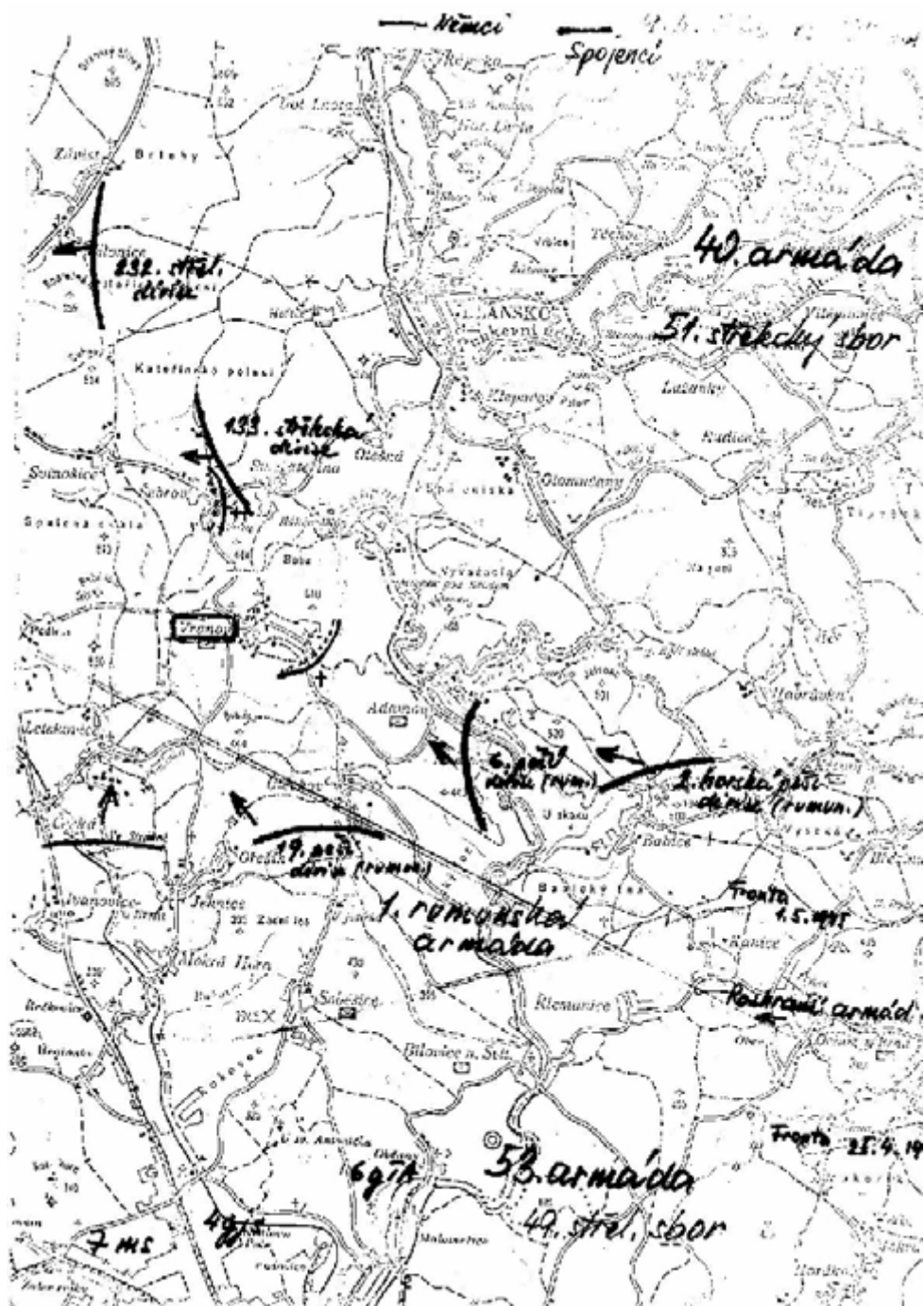
Národní výbor úřaduje v domě č. 20. Národní výbor zajistil zbylé Němce a v zajištěném průvodu je odeslal do Brna.

První národní výbor jmenoval starostu: předseda Řeholka, Karel Klíma, Čermák, Böhm st., Souček, Marek st., Drexler Josef, Holešovský Ferdinand, Skřítecký, Sedláček B., Novák Fr., Machatka, L. Skoupý, Janků. Tito byli zvoleni a jmenováni. Národní výbor slíbil lepší zásobování chlebem a masem. Je určena obecní stráž.

Dne 16. května 1945 projel přes Vranov prezident Beneš. Jel autem do Blanska a pak vlakem do Prahy.

Metoděj Drexler, obecní kronikář Vranov č.p.121

ÚRYVKY Z KRONIKY OBCE VRANOV

Osvobození Vranova, jak je popsáno v kronice TJ SOKOL Vranov

Dne 9. května 1945 ve čtyři hodiny odpoledne přivedl pan Ladislav Pačes a dorostenec Jaroslav Vejmla do vesnice první ruské vojiny. Byla to odvaha, avšak pěkný vlastenecký čin, sice velmi nebezpečný, ale zdařil se. Vplížili se tito dva lesem k Útěchou až na tzv. Závíranou a tam navázali spojení s přední ruskou hlídkou. Informovali je o ústupu Němců, proto mají zásluhu na tom, že rudá vojska a pak i Rumuni mohli bezpečně a s náskokem pronásledovati nepřítele. Přece však jeden ruský důstojník byl zastřelen v lese na začátku Vranova. Až na tento případ jiných ztrát tu nebylo. Na koni klusal ruský důstojník první od myslivny Březinou na Vranov a vedl osiřelého koně, který náležel padlému právě druhovi.

První ruskou hlídku pěší, kterak ji přivádí partyzán bratr L. Pačes, máme na fotografii, myslím že je to jediný obrázek na Vranově jako uchovaná vzpomínka a památka. Vojáci ruští vybízeli občany, aby spěchali do lesa uvolnit silnici, na které u lesní školky v jednom místě bylo povaleno mnoho velkých stromů přes silnici, které v krátké době byly přeřezány a odstraněny. V několika minutách na to spatřili jsme první řady osmahklých kozáků v rubáškách, pověstné kaťuše i ženy ve vojenských uniformách. Lid vítal rudé vojáky s radostí a se slzami v očích, objímali se a tiskli si ruce a rozprávěli. Takový byl začátek prvního dne osvobození na Vranově. Kámen ze srdce nám spadl, že jsme opět svobodni.

Br. Ladislav Pačes přivádí prvního, smíjícího se ruského vojáka, se samopalem na rameni. Smích na silnici u Březiny u čísla 14.

Ruský důstojník s dva izděch koně. Jeden z nich náležel ruskému kapitán, který padl v lese na Vranově, jehož pamětník stojí u silnice na pokračí lesa směrem k Útěchou. Smích u Březiny na pokračí u domu č. 14.

Poslední dny v dubnu a začátky měsíce května 1945 každá rodina připravovala si útulek, jedni v lese, jiní ve sklepích, mnoho se jich uchýlilo do sklepů místního kostela.

Dělové rány ve dne v noci doléhaly. Brno bylo v prachu, kouři a ohni. Pozorovali jsme vše z rozhledny a z věže kostelní. Vojska německá stále projížděla. Ustupovali od Jehnic, Lelekovic, od Útěchova po silnici k Blansku. Boj u Soběšic trval několik dnů a z této obce zůstaly jen sutiny. Raněné němce vozili na Vranov. Ve škole v tělocvičně Sokola zřídili si operační sál. Rakve stloukali z desek našeho Sokolského jeviště a asi 20 těchto mrtvých pohřbili u kostela. O život přišlo celkem 11 civilních osob. Poslech radiem v důsledku zničení elektrické sítě byl znemožněn. Ojedinele chytali jsme od přijímače, zařízených na akumulátory. Věděli jsme, že Praha se vzbouřila, Němci kapitulovali. Část německé armády i ta část Němců dlících na Vranově pod vedením generála Schernera kapitulace neuposlechla. Dělostřelectvo zaujalo palebné postavení a dva dny pálily směrem k Brnu. Brzy byly nalezeny kanonádou ruskou a díky náhodě dopadající střely na Vranov nezpůsobili tolik škod.

Obyvatelé živilo se také koňským masem, kterého některý den bylo nadbyt. Bylo zde dost brňanů a zásoby potravin měli jen na krátkou dobu a proto když došli hrozil zde i hlad. Situace civilních Němců se stala kritickou. Někteří odjeli s civilním vojskem a ti kteří zůstali, byli předáni místním národním výborem do Brna.

Nový život pomalu počal se vyvíjeti. Nejdříve se začalo všechno opravovati. Byly zničeny domy, školy, továrny. Mosty dělaly se dřevěné. Na železniční trati v České ležel zřícený železobetonový most, který z okolních obcí muži, z Vranova též, odklízeli. Jednotlivé, velké kusy ruští vojáci trhali minami.

A tak při této práci odklizení betonových balvanů zničeného mostu dne 15. května 1945 poblíž sokolovny v České zpomaluje jízdu osobní automobil, zastavil a spatřili jsme všichni našeho milovaného prezidenta Dr. Edvarda Beneše. Bylo několik šťastných, kteří mu mohli stisknout pravici. Z vranovských bratří to byl Otakar Flora a Jan Hejč. Bratr prezident poděkoval za přivítání a pokynem rukou na pozdravy pracujících odjížděl k Lelekovicím a k Vranovu. Protože tato cesta nebyla ohlášena, nebylo učiněno žádných příprav pro přivítání ani v obci Lelekovice a ni na Vranově.

Jízda bratra Eduarda Beneše byla cesta z Brna do Blanska k vlaku, návrat z ciziny do Prahy. Železniční trať Brno – Blansko nebyla toho času sjízdná.

V měsíci květnu a červnu přešlo přes Vranov mnoho lidí. Vlaky z Prahy přijížděli pouze do Blanska a odtud cestující šli pěšky do Brna. Mezi jdoucími bylo mnoho vězňů, kteří se vraceli z koncentračních táborů z Německa v bídém stavu. Českoslovenští vojáci z německého zajetí, partyzáni z Bánské Bystrice, židovské rodiny a také německé rodiny. Mnohým byla poskytnuta pomoc v obci. Dopravní prostředky nebyly, proto po odpočinku cestovali zase dál...

bratr František Žáček, kronikář SOKOLA, Vranov č.p. 15

ÚRYVKY Z KRONIKY OBCE VRANOV

Oběti II. světové války z řad občanů Vranova:

Josef Heinrich	1900 – 1944 (Dachau 1944)
Dr. Adolf Černý	1902 – 1940 (Dachau 1940)
Albert Dřtil	1907 – 1945 (Mauthausen 1945)
František Kolařík	1908 – 1942 (Osvětim 1942)
Ing. Jan Holešovský	1888 – 1944 (zastřelen Ustašovci v Jugoslávii 1944)
Jan Reisner	1900 – 1944 (Kounicovy koleje)

Na následky bombardování v dubnu 1945:

Jindřich Kuchta	1888 – 1945
František Bauer	1910 – 1945
Jarmila Opletalová	1943 – 1945

Se spojenci na Západní frontě bojovali z řad občanů Vranova pan ing. Jan Holešovský a pan František Šamalík

Soupis a konfiskace německého majetku na Vranově – celkem 12 domů

Č.p. 20, 31, 43, 128, 134, 136, 139, 143, 154, 157, 160 a 173.

Dům č.p. 139 přidělen ihned vybombardované rodině Františka Opletala, v domě č.p. 20 zřízeny kanceláře Národního výboru.

ZPRAVODAJ VRANOV 2/2005 V.ročník Ev.č. MK ČR E 10189

Obec Vranov, Březina 20, PSČ 664 32, tel./fax: +420 541 239 027, e-mail:obec@vranov.cz

vydáváný Zastupitelstvem obce Vranov – **neprodejné**

redakční rada: Ing. Kateřina Jetelinová, Mgr. Z. Černá, J. Nedoma st., Ing. M. Juha

uzávěrka 22. 4. 2005, vydáno nákladem: 300 výtisků

uzávěrka příštího čísla 20. 5. 2005